

Садикова Дамира Хәбибулла кызы

A stylized silhouette of a mountain range in shades of teal, located at the bottom right of the page.

Максат:

1. Укучыларга Сөөмбикә һәм Сөөмбикә манарасы турында мәгълүмат бирү.
2. Мөстәкыйль ижади эшли белү күнекмәсен формалаштыру, эш нәтижәсенә һәм эш процесына бәя, үзбәя бирә белүләрен камилләштерү.
3. Укучыларда тарихка карата хөрмәт тәрбияләү.

Сөембикә манарасы.

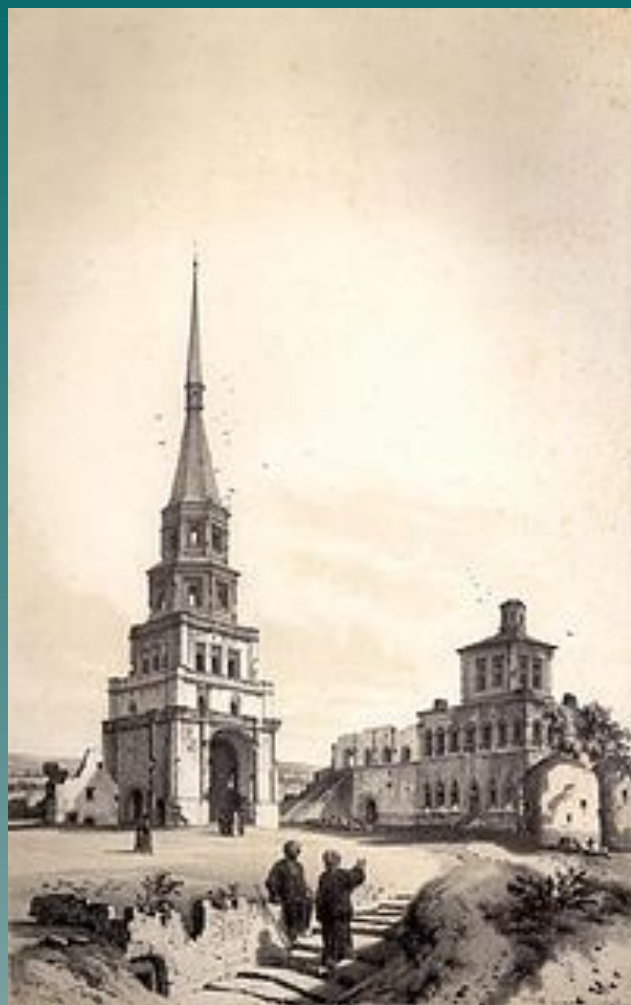
Кремльдәге иң мәһабәт бина – Сөембикә манарасы. Жиде катлы бу бина әллә кайлардан ук күренеп тора. Ислам дине өйрәтүе буенча, күк жиде каттан тора. Аның беренче, икенче, өченче катлары дүрт кырлы, бишенче, алтынчы, жиденче катлары исә сигез катлы. Манара очлаеп тәмамлана, югары өлеше калай белән ябылган. Аның биеклеге 58 метр. Ул нигезе тигез булмау сәбәпле, көнчышгышка авышкан. Соңгы елларда, авышуны туктату өчен, нигезне ныгыту эшләре алып барылды.

Сөембикә манарасын татар халкында Биек манара, Бөек манара, Хан мәчете дип тә йөрткәннәр, ә руслар “ Азия архитектурасы манарасы”, “ борынгы манара”, “ татар манарасы” дип атыйлар . Бары 1832 нче елгы язмада гына ул беренче тапкыр Сөембикә манарасы буларак искә алына.

Манарадагы рәсемнәр

А. Дюранның XIXгасыр уртасында ясаган манара рәсеме.

Рәсемдәге манара XX гасыр башында ясалган.

Сөөмбикә

Сөөмбикә (шулай ук Сөөнбикә) — улы Үтәмешгәрәй бәлигъ булмаган вакытта Казан ханлыгы патшабикәсе (1549-1551). Юсыф бае кызы, Жәан-Гали, Сафа-Гәрәй, Шах Гали ханнары хатыны. Сөөмбикә — Ислам тарихында ил белән идарә иткән беренче мөселман хатын-кызларның берсе. Туу һәм үлү даталары билгесез.

Сөембикә турында ишетмәгән, аның фаҗигале язмышы белән таныш булмаган кеше юктыр, мөгәен. Аның хақында романнар (Мөсәгыйт Хәбибуллин, Рабит Батулла), тарихы очерклар (Һади Атласи), җырлар, симфонияләр иҗат ителде. Шулай да аның үз язмышы, башыннан кичергәннәре теләсә кайсы әдәби әсәрләрдәгедән дә баерак, катлаулырак.

«Казан ханбикәсе Сөембикә янында»
(рәссам - Ильяс Фәйзуллин)

«Сөембикә белән саубуллашу»
(Рәссам – Ф. Халиков)

Йомгаклау.

- ❖ Тарихта Сөөмбикә нинди эз калдырган?
- ❖ Сөөмбикә һәм манара турында нәрсәләр белдегез?

Кулланылган әдәбият исемлеге.

1. Р.Р. Нигъмәтуллина, Ә.Ә Әминова “Без тарихта эзлебез” Казан “Мәгариф” нәшрияты 2010.
2. [http:// belem.ru/tatar-tele/vuz-rus/24.html](http://belem.ru/tatar-tele/vuz-rus/24.html)
3. <http://www.tatknigafund.ru /books/1486/read#page6>